

בְּעִיר הַהֲרָגָה / חיים נחמן ביאליק

קוים לך לך אֶל עִיר הַהֲרָגָה וּבָאתְ אֶל-הַחֲצֹרוֹת,
 וּבְעֵינַיִךָ תִּרְאֶה וּבִידְךָ תִּמְשֹׁשׁ עַל-הַגְּדֵרוֹת
 וְעַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל-גִּבֵּי טִיחַ הַכְּתָלִים
 אֶת-הַדָּם הַקְרוּשׁ וְאֶת-הַמֶּחַ הַנִּקְשָׁה שֶׁל-הַחֲלָלִים.
 וּבָאתְ מִשָּׁם אֶל-הַחֲרָבוֹת וּפְסִיחֹת עַל-הַפְּרָצִים
 וְעִבְרֹת עַל-הַכְּתָלִים הַנִּקְוָבִים וְעַל הַתַּנּוּרִים הַנִּתְצָצִים,
 בְּמִקּוֹם הָעֵמִיק קִרְקֹר הַמַּפָּץ, הַרְחִיב הַגְּדִיל הַחוּרִים,
 מִחֲשׂוֹף הָאֲבֹן הַשְּׁחָרָה וְעָרוֹת הַלְּבָנָה הַשְּׂרוּפָה,
 וְהֵם נִרְאִים כְּפִיּוֹת פְּתוּחִים שֶׁל-פְּצָעִים אֲנוּשִׁים וְשֹׁחֲרִים
 אֲשֶׁר אֵין לָהֶם תִּקְנָה עוֹד וְלֹא-תִהְיֶה לָהֶם תְּרוּפָה,
 וְטָבְעוּ רַגְלֶיךָ בְּנוֹצוֹת וְהִתְנַגְּפוּ עַל תְּלֵי-תְלִים
 שֶׁל-שְׂבָרֵי שְׂבָרִים וְרִסְיֵי רִסְיֵים וְתַבּוּסֵת סְפָרִים וְגוּוִילִים,
 כְּלִיּוֹן עֲמַל לֹא-אֲנוּשׁ וּפְרֵי מִשְׁנָה עֲבוּדַת פָּרֶךְ;
 וְלֹא-תַעֲמֹד עַל-הַהֲרָס וְעִבְרֹת מִשָּׁם הַדָּרֶךְ –
 וְלִבְלָבוֹ הַשְּׂטִים לִנְגִדֶךָ וְזָלְפוֹ בְּאֶפְךָ בְּשָׂמִים,
 וְצִיֵּיחֹן חֲצִים נוֹצוֹת וְרִיחֹן כְּרִיחַ דָּמִים;
 וְעַל-אֶפְךָ וְעַל-חֲמַתְךָ תִּבְיֵא קִטְרֶתוֹ הַזָּרָה
 אֶת-עֲדֹנֵת הָאֲבִיב בְּלִבְבְּךָ – וְלֹא-תִהְיֶה לָךְ לְזָרָא;
 וּבְרַבְבוֹת חֲצֵי זָהָב יִפְלַח הַשְּׂמֶשׁ כְּבִדְךָ
 וְשִׁבַע קַרְנִים מִכָּל-רִסְיֵי זְכוּכִית תִּשְׁמַחְנָה לְאִידֶךָ,
 כִּי-קָרָא אֲדָנִי לְאֲבִיב וְלִטְבַח גַּם-יָחַד:
 הַשְּׂמֶשׁ זָרְחָה, הַשְּׂטָה פָּרְחָה וְהַשּׁוֹחַט שָׁחַט.

וּבְרַחֲתָ וּבָאתְ אֶל-חֲצָר, וְהַחֲצָר גַּל בּוֹ –
 עַל הַגַּל הַזֶּה נֶעְרְפוּ שְׁנַיִם: יְהוּדֵי וְכַלְבּוֹ.
 קִרְדִּים אֶחָד עֲרָפִם וְאֶל-אֲשֵׁפָה אַחַת הוּטְלוּ
 וּבְעָרֵב דָּם שְׁנֵיהֶם יַחֲטִטּוּ חֲזִירִים וְיִתְגוּלְלוּ;
 מִחֵר יֵרֵד גֶּשֶׁם וְסִחְפוֹ אֶל-אֶחָד נַחְלֵי הַבְּתוֹת –
 וְלֹא-יִצְעַק עוֹד הַדָּם מִן הַשְּׂפָכִים וְהָאֲשֵׁפָתוֹת,
 כִּי בְּתֵהֶם רַבָּה יֶאֱבֵד אוֹ-יִשְׁקֵן נֶעְצוֹץ לְרוּיָה –
 וְהַכֵּל יִהְיֶה כְּאֵין, וְהַכֵּל יָשׁוּב כְּלֹא-הָיָה.

וְאֵל עֲלִיּוֹת הַגְּגוֹת תִּטְפֹּס וְנִצְבֶּתָ שָׁם בְּעֵלְטָה –
 עוֹד אֵימַת מֵר הַמְּוֹת בְּמֵאֶפֶל הַדּוֹמָם שְׁטָה ;
 וּמְכַל-הַחֹרִים הָעֲמוּמִים וּמִתּוֹךְ צְלִי הַזְּוִיּוֹת
 עֵינִים, רְאֵה, עֵינִים דּוֹמָם אֵלֶיךָ צוֹפִיּוֹת.
 רוּחוֹת הַ"קְּדוֹשִׁים" הוּן, נְשָׁמוֹת עוֹטִיּוֹת וְשׁוֹמְמוֹת,
 אֶל-זְוִיּוֹת אַחַת תַּחַת כַּפַּת הַגַּג הַצֵּטְמָצְמוֹ – וְדוֹמְמוֹת.
 כִּאוֹן מְצָאָן הַקְּרָדִים וְאֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה תִּבְאֶנָּה
 לַחֲתֹם פֶּה בְּמִבְטֵי עֵינֶיךָ בַּפֶּעַם הָאֲחֵרוֹנָה
 אֶת כָּל-צֶעַר מוֹתָן הַתִּפְּל וְאֶת כָּל-תַּאֲלַת חֵיֶיךָ,
 וְהַתְּרַפְּקוּ פֶּה זְעוֹת וְחֲרָדוֹת, וְיַחֲדוּ מִמִּחְבוֹאֵיךָ
 דּוֹמָם תּוֹבְעוֹת עֲלֵבוֹן וְעֵינֶיךָ שׁוֹאֲלוֹת: לָמָּה? –
 וּמִי-עוֹד כְּאֱלֹהִים בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יִשָּׂא זֹאת הַדְּמָמָה?
 וְנִשְׂאֵת עֵינֶיךָ הַגְּגָה – וְהֵנָּה גַם רְעִפּוֹ מַחְרִישִׁים,
 מֵאֶפֶלִים עֲלֶיךָ וְשׁוֹתְקִים, וְשֹׂאֲלֶת אֶת-פִּי הָעֶכְבְּיִשִׁים;
 עֲדִים חֵיִים הֵם, עֲדֵי רְאִיָּה, וְהַגִּידוּ לָךְ כָּל-הַמוֹצָאוֹת:
 מַעֲשֵׂה בְּבֶטֶן רִטְשָׁה שְׁמֵלֵאוֹהָ נּוֹצוֹת,
 מַעֲשֵׂה בְּנִחְרִים וּמִסְמֵרוֹת, בְּגִלְגֵּלוֹת וּפְטִישִׁים,
 מַעֲשֵׂה בְּבִנֵי אָדָם שְׁחוּטִים שְׁנִתְּלוּ בְּמַרְיִשִׁים,
 וּמַעֲשֵׂה בְּתִינוֹק שְׁנִמְצָא בְּצַד אִמּוֹ הַמְּדַקְרָה
 כְּשֶׁהוּא יֹשֵׁן וּבְפִיו פְּטָמַת שְׂדֵה הַקְּרָה;
 וּמַעֲשֵׂה בְּיֶלֶד שְׁנִקְרַע וְיִצְאָה נְשָׁמָתוֹ בְּ"אִמִּי!" –
 וְהֵנָּה גַם עֵינָיו פֶּה שׁוֹאֲלוֹת חֹשְׁבוֹן מַעֲמִי.
 וְעוֹד כְּאֵלָה וְכֵאֵלָה תִּסְפֹּר לָךְ הַשְּׂמֵמִית
 מַעֲשִׂים נוֹקְבִים אֶת-הַמֶּחַ וְיִשׁ בְּהֵם כְּדֵי לְהַמִּית
 אֶת-רוּחְךָ וְאֶת-נְשָׁמָתְךָ מִיְתֵה גְמוּרָה עוֹלָמִית –
 וְהַתְּאֲפִקֶת, וְחִנְקֶת בְּתוֹךְ גְּרוֹנְךָ אֶת הַשְּׂאֵגָה
 וְקִבְרָתָהּ בְּמַעֲמֵקֵי לְבָבְךָ לְפָנֵי הַתְּרַפְּצָה,
 וְקַפְצָתָ מִשֵּׁם וְיִצְאָתָ – וְהֵנָּה הָאֶרֶץ כְּמִנְהַגָּה,
 וְהִשְׁמֵשׁ כְּתַמַּל שְׁלֵשׁם תִּשְׁחַת זְהָרָה אֶרֶץ.

וְיִרְדְּתָ מִשֵּׁם וּבֵאתָ אֶל-תּוֹךְ הַמְּרַתְּפִים הָאֶפֶלִים,
 מְקוֹם נְטֻמָּאוֹ בְּנוֹת עֲמָד הַכְּשָׁרוֹת בֵּין הַכְּלִים,
 אִשָּׁה אִשָּׁה אַחַת תַּחַת שְׂבָעָה שְׂבָעָה עֲרָלִים,
 הַבַּת לְעֵינֵי אִמָּה וְהָאֵם לְעֵינֵי בִתָּה,

לפני שחיטה ובשעת שחיטה ולאחר שחיטה ;
 ובדף תמשש את-הקסת המטנפת ואת-הכר המאדם,
 מרפץ חזירי יער ומרבעת סוסי אדם
 עם-קרדם מטפוף דם רותח בידם.
 וראה גם-ראה : באפלת אותה זוית,
 תחת מדוכת מצה זו ומאחורי אותה חבית,
 שכבו בעלים, חתנים, אחים, הציצו מן-החורים
 בפרפר גויות קדושות תחת בשר חמורים,
 נחנקות בטמאתן ומעלעות דם צוארון,
 וכחלק איש פת-בגו חלק מתעב גוי בשרון –
 שכבו בבשתן ויראו – ולא נעו ולא זעו,
 ואת-עיניהם לא-נקרו ומדעתם לא יצאו –
 ואולי גם-איש לנפשו אז התפלל בלבבו :
 רבנו של-עולם, עשה נס – ואלי הרעה לא-תבא.
 ואלה אשר חיו מטמאתן והקיצו מדמן –
 והנה שקצו כל-חיהו ונטמא אור עולמן
 שקוצי עולם, טמאת גוף ונפש, מבחוץ ומבפנים –
 והגיהו בעליהו מחורם ורצו בית-אלהים
 וברכו על-הנסים שם אל ישעם ומשגבם ;
 והכהנים שבהם יצאו וישאלו את רבם :
 "רב! אשתי מה היא? מתרת או אסורה?" –
 והכל ישוב למנהגו, והכל יחזר לשורה.

ועתה לך והבאתיך אל-כל המחבואים :
 בתי מחראות, מכלאות חזירים ושאר מקומות צואים.
 וראית בעיניך איפה היו מתחבאים
 אחיד, בני עמך ובני בניהם של-המכבים,
 ניני האריות שב"אב הרחמים" וזרע ה"קדושים".
 עשרים נפש בחור אחד ושלשים שלשים,
 ויגדלו כבודי בעולם ויקדשו שמי ברבים...
 מנוסת עכברים נסו ומחבא פשפשים החבאו,
 וזמותו מות כלבים שם באשר נמצאו,
 ומחר לבקר – ויצא הבן הפליט
 ומצא שם פגר אביו מגאל ונמאס – – –

וְלָמָּה תִּבְדָּד, בְּ-אָדָם, וְלָמָּה תִּלִּיט
אֶת-פְּנֵיךָ בְּכַפְּךָ? – חֲרַק שְׁנַיִם וְהַמָּס!

וְנִרְדָּת בַּמּוֹרֵד הָעִיר וּמִצְאָתָּה גִּנְתִּי נָרַק,
וְאוֹרָה גְּדוּלָּה עִם הַגְּנָה, הִיא אֲוֶרֶת הַהֶרֶג.
וּכְמַחְנֵה תִּנְשָׁמוֹת עֵנֶק וְאִימֵי עֲטֹלְפִים
הַסְּרוּחִים עַל-חֲלִיָּהֶם שְׁכוּרֵי דָם וְעֵינִפִּים.
שָׁם עַל קַרְקַע הָאוֹרָה שְׁטָחוּ לָהֶם שְׁטַח
אוֹפְנִים מִפְּשָׁקֵי יִתְדוֹת כְּאֶצְבָּעוֹת שְׁלוּחוֹת לְרֹצֵחַ,
וּפִיפִיּוֹתֶם מְגֹאֲלִים עוֹד בְּדָם אָדָם וּמֵחַ.
וְהִיָּה בְּעֶרְבַּ הַיּוֹם, בְּנִטּוֹת שְׁמֶשׁ מִעֶרְבָּה,
מְעֻטָּף בְּעֵנְנֵי דָם וְנֹאפֵד אֵשׁ לְהִבָּה,
וּפְתִיחַת אֶת-הַשַּׁעַר, בְּלֹט וּבִאֵת אֶל-הָאוֹרָה
וְאִימָה חֲשֻׁכָה תִּבְלַעְךָ, וְתִהְיֶה זְנוּעָה נִעְלָמָה:
מְגוּר, מְגוּר מְסֻבִּיב... מְשׁוּטֵט הוּא בְּאוֹרָה,
שׁוֹרָה הוּא עַל הַכְּתָלִים וְכַבּוּשׁ בְּתוֹךְ הַדְּמָמָה.
וּמִתְחַת תִּלִּי הָאוֹפְנִים, מִבֵּין הַחוּרִים וְהַסְּדָקִים,
עוֹר תִּרְגִּישׁ כְּעֵין פְּרַפּוֹר שֶׁל-אַבְרָם מְרַסְקִים,
מְזִיזִים אֶת הָאוֹפְנִים הַתְּלוּלִים עַל-גְּבִיָּהֶם,
מִתְעוֹתִים בְּגִסְיֹסְתָם וּמִתְבוֹסְסִים בְּדַמִּיָּהֶם;
וְאִנְקַת חֲשָׁאִים אֲחֵרוֹנָה – קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה
מִמַּעַל לְרֹאשְׁךָ עֲדִין תִּלְוִיָּה כְּמוֹ קְרוּשָׁה,
וּכְעֵין צַעַר נֶעְכָּר, צַעַר עוֹלָם, תּוֹסֵס שָׁם וְחָרַד.
אֵין זֹאת כִּי אִם-רוּחַ דְּכָא רַב-עֲנוּת וּגְדֹל-יְסוּרִים
חֲבֵשׁ כָּאֵן אֶת-עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ בֵּית הָאֲסוּרִים,
נִתְקַע פֹּה בְּדוּי עוֹלָם וְלֹא-יֵאבָּה עוֹד הַפְּרָד,
וּשְׁכִינָה שְׁחָרָה אַחַת, עֵינִפֵּת צַעַר וְיִגְעַת כֹּחַ,
מִתְלַבֶּטֶת פֹּה בְּכָל-זְוִיָּת וְלֹא-תִמְצָא לָהּ מְנוּחַ,
רוֹצָה לְבָכּוֹת – וְאִינָה יְכוּלָּה, חִפְצָה לְנָהֵם – וְשׁוֹתֶקֶת,
וְדוּמָם תִּמְקַ בְּאֶבְלָה וּבְחֲשָׁאֵי הִיא נִחְנָקֶת,
פּוֹרֶשֶׁת כְּנִפְיָה עַל צִלְלֵי הַקְּדוּשִׁים וְרֹאשָׁה תַּחַת כְּנִפְיָה,
מִאֲפִילָה עַל-דְּמֵעוֹתֶיהָ וּבּוֹכִיָּה בְּלֵי שִׁפְּהָ – – –
וְאִתָּה גַם-אִתָּה, בְּ-אָדָם, סֹגֵר בְּעֵדֶךָ הַשַּׁעַר,

וְנִסְגַּרְתָּ פֹה בְּאַפְּלָה וּבִקְרָקַע תִּכְבֹּשׁ עֵינַיִךָ
 וְנִצְבֶּתָ כֹּה עַד-בוֹשׁ וְהִתְיַחַדְתָּ עִם-הַצֶּעֵר
 וּמִלֵּאתָ בוֹ אֶת-לִבְבְּךָ לְכָל יְמֵי חַיֶּיךָ,
 וּבְיוֹם תִּגְרָשׁשׁ נִפְשֶׁךָ וּבְאַבֵּד כָּל חֵילָה –
 וְהָיָה הוּא לָךְ לְפִלִיטָה וּלְמַעֲוֹן תִּרְעַלָּה,
 וְרִבֵּץ בָּךְ כַּמְאָרָה וּיִבְעֶתְךָ כְּרוּחַ רָעָה,
 וּלְפָתְךָ וְהַעֵיק עָלֶיךָ כְּהַעֵק חֵלוֹם זְנוּעָה;
 וּבְחִיקְךָ תִשְׁאַנְנוּ אֶל-אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם,
 וּבִקְשֶׁת וְלֹא-תִמְצָא לוֹ נִיב שְׁפָתַיִם.

וְאֶל-מַחוּץ לְעִיר תִּצָּא וּבֹאתָ אֶל בֵּית-הָעוֹלָם,
 וְאֶל-יִרְאָךָ אִישׁ בְּלִקְתְּךָ וַיַּחֲדִי תִבֵּא שָׁמָּה,
 וּפְקֹדֶת קִבְרוֹת הַקְּדוּשִׁים לְמַקְטָנִם וְעַד-גְּדוֹלָם,
 וְנִצְבֶּתָ עַל עַפְרָם הַתְּחוּמִּי וְהַשְׁלֵטְתִּי עָלֶיךָ דְּמָמָה:
 וּלְבָבְךָ יִמַּק בָּךְ מֵעֶצֶר כְּאֵב וּכְלָמָה –
 וְעֲצָרְתִּי אֶת-עֵינַיִךָ וְלֹא-תִהְיֶה דְמָעָה,
 וְגִדְעָתָ כִּי עַת לְגַעוֹת הִיא כְּשׁוֹר עֶקוּד עַל הַמַּעֲרָכָה –
 וְהַקְּשָׁחִתִּי אֶת-לִבְבְּךָ וְלֹא-תִבֵּא אֲנָחָה.
 הִנֵּה הִם עֲגָלֵי הַטְּבָחָה, הִנֵּה הִם שׁוֹכְבִים כְּלָם –
 וְאִם יֵשׁ שְׁלוּמִים לְמוֹתָם – אָמֹר, בְּמָה יִשְׁלָם?
 סִלְחוּ לִי, עֲלוּבֵי עוֹלָם, אֲלֵהִיכֶם עָנִי כְּמוֹתְכֶם,
 עָנִי הוּא בְּחַיִּיכֶם וְקַל וְחֹמֶר בְּמוֹתְכֶם,
 כִּי תִבֵּאוּ מְחַר עַל-שְׁכַרְכֶם וְדַפְקֹתְכֶם עַל-דְּלֹתַי –
 אֲפַתְחָה לְכֶם, בָּאוּ וּרְאוּ: גִּרְדֹתִי מִנְכֶסֶי!
 וְצַר לִי עֲלֵיכֶם, בְּנִי, וְלִבִּי לְבִי עֲלֵיכֶם:
 חֲלָלִיכֶם – חֲלָלֵי חַנּוּם, וְגַם-אֲנִי וְגַם-אַתֶּם
 לֹא-יִדְעֶנּוּ לָמָּה מִתֶּם וְעַל-מִי וְעַל-מָה מִתֶּם,
 וְאִין טַעַם לְמוֹתְכֶם כְּמוֹ אִין טַעַם לְחַיִּיכֶם.
 וּשְׂכִינָה מָה אוֹמְרָת? – הִיא תִכְבֹּשׁ בְּעֵגוֹן אֶת רֹאשָׁהּ
 וּמֵעֶצֶר כְּאֵב וּכְלָמָה פּוֹרְשֶׁת וּבוֹשָׁה...
 וְגַם-אֲנִי בְּלִילָה בְּלִילָה אֶרְדַּע עַל הַקְּבָרִים,
 אֲעַמֵּד אֲבִיט אֶל-הַחֲלָלִים וְאֲבוֹשׁ בְּמִסְתָּרִים –
 וְאוֹלָם, חַי אֲנִי, נְאוּם יְיָ, אִם-אוֹרִיד דְּמָעָה.
 וְגָדוֹל הַכְּאֵב מְאֹד וְגָדוֹלָה מְאֹד הַכְּלָמָה –

ומה-משנייהם גדול? – אמר אתה, בן אדם!
 או טוב מזה – שתק! ודומם היה עדי,
 כי-מצאתני בקלוני ותראני ביום אידי;
 וכשובך אל-בני עמך – אל-תשוב אליהם ריקם,
 כי מוסר כלמתי תשא והורדתו על-קדקדס,
 ומכאבי תקח עמך והשבותו אל-חיקם.

ופנית ללכת מעם קברות המתים, ועכבה
 רגע אחד את-עיניך רפידת הדשא מסביב,
 והדשא רך ורטב, כאשר היה בתחלת האביב:
 נצני המות וחציר קברים אתה רואה בעיניך;
 ותלשת מהם מלא הפך והשלכתם לאחוריך,
 לאמר: חציר תלוש העם – ואם-יש לתלוש תקנה?
 ועצמת את-עיניך מראותם, ולקחתך ואשיבך
 מבית-הקברות אל-אחיד אשר חיו מן-הטבה,
 ובאת עמם ביום צומם אל בתי תפלתם
 ושמעתי זעקת שברם ונסחפת בדמעתם;
 והבית ימלא יללה, בכי ונאקת פרא,
 וסמרה שערת בשךך ופחד יקראך ורעדה –
 ככה תאנק אמה אשר אבדה אבדה...
 ואל-לבבם תביט – והנו מדבר וציה,
 וכי-תצמח בו חמת נקם – לא תחיה זרע,
 ואף קלה נמרצת אחת לא-תוליד על-שפתייהם.
 האין פצעייהם נאמנים – ולמה תפלתם רמיה?
 למה יכחשו לי ביום אידם, ומה-בצע בכחשיהם?
 וראה גם-ראה: עוד הם נמקים ביגונם,
 כלם יורדים בבכי, ישאו קינה בניהם,
 והנה הם מתופפים על-לבביהם ומתודים על-עונם
 לאמר: "אשמנו בגדנו" – ולבם לא-יאמין לפיהם.
 היחטא עָבַב נפוץ ואם-שברי חרש יאשמו?
 ולמה זה יתחננו אלי? – דבר אליהם וירעמו!
 זרימו-נא אגרף כנגדי ויתבעו את עלבונם,
 את-עלבון כל-הדורות מראשם ועד-סופם,
 ויפוצו השמים וכסאי באגרופם.

וגם-אתה, בן-אדם, אל-תבדל מתוך עֲדָתְךָ,
 האֲמוֹן לְנִגְעֵי לִבָּם וְאֶל-תְּאַמֵּן לְתַחֲנֹתָם;
 וּבְהֵרֵם הַחַזֵּן קוֹלוֹ: "עֲשֵׂה לְמַעַן הַטְּבוּחִים!
 עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינֹקוֹת! עֲשֵׂה לְמַעַן עוֹלְלֵי טְפוּחִים!"
 וְעַמּוּדֵי הַבַּיִת יִתְפַּלְצוּ בְּזַעֲקַת תְּאַנִּיָּה,
 וְסִמְרָה שְׁעֵרַת בְּשָׂרָךְ וּפִחַד יִקְרָאָךְ וַיְרַעְדָּה –
 וְהִתְאַכְזְרְתִּי אֲנִי אֵלֶיךָ – וְלֹא תִגְעָה אֶתְּךָ בְּבִכְיָה
 וְכִי תִפְרָץ שְׂאֲגֹתֶךָ – אֲנִי בֵּין שְׁנֵיךָ אֲמִיתָנָה;
 יִחַלְלוּ לְבָדֶם צָרְתָם – וְאַתָּה אֵל תִּחַלְלֶנָּה.
 תַּעֲמֹד הַצָּרָה לְדוֹרוֹת – צָרָה לֹא-נִסְפָּדָה,
 וְדַמְעָתֶךָ אֶתָּה תִּתְּצֵר דְּמָעָה בְּלִי-שְׁפוּכָה,
 וּבְנִיתְ עֲלֶיךָ מִבְּצָר בְּרֹזֶל וְחוֹמַת נְחוּשָׁה
 שֶׁל-חֲמַת מָוֶת, שְׁנֵאת שְׂאוֹל וּמִשְׁטֵמָה כְּבוּשָׁה,
 וְנֹאחֲזָה בְּלִבְבְּךָ וּגְדֹלָה שָׁם כְּפִתָּן בְּמֵאוֹרְתוֹ,
 וַיִּנְקֹתֶם זֶה מִזֶּה וְלֹא-תִמְצָאוּ מְנוּחָה;
 וְהִרְעַבְתֶּם וְהִצַּמְתֶּם אוֹתוֹ – וְאַחַר תִּהְרַס חוֹמַתוֹ
 וּבְרֵאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר לְחִפְשֵׁי תִשְׁלַחְנוּ
 וְעַל-עַם עֶבְרֵתֶךָ וְחִמְלֵתֶךָ בְּיוֹם רַעַם תִּצְוֹנוּ.

עֲתָה צֵא מִזֶּה וְשׁוּב הִנֵּה בֵּין הַשְּׂמֵשׁוֹת
 וְרֵאִיתָ אַחֲרֵית אֲבֵל עַם: וְהִנֵּה כָּל-אֵלֶּה הַנִּפְשׁוֹת
 אֲשֶׁר-חָרְדוּ וְהִקִּיצוּ בְּקָר – שָׁבוּ לְעָרֵב וְתִרְדְּמָנָה,
 וַיִּגְעֵי בְּכִי וְדָכִי רוּחַ הַנֶּסֶם עוֹמְדִים עֲתָה בְּחִשְׁכָּה,
 עוֹד הַשְּׂפָתִים נְעוֹת, מְפַלְלוֹת – אֵךְ הַלֵּב נָחַר תִּזְכּוּ,
 וּבְלֹא נִיצוֹץ תִּקְוָה בְּלֵב וּבְלִי שְׁבִיב אוֹר בָּעַיִן
 הִיָּד תִּגְשֵׁשׁ בְּאַפְלָה, תִּבְקֶשׁ מִשְׁעָן – וְאֵין...
 כְּכָה תִעֲשֶׂן עוֹד הַפְּתִילָה אַחֲרֵי כָלוֹת שְׂמֹנָה,
 כִּךְ יִמְשָׁךְ סוּס זָקֵן אֲשֶׁר נִשְׁבַּר כָּחוּ.
 לוֹ אֲגִדַּת תִּנְחוּמִים אַחַת הַנִּיחָה לָהֶם צָרְתָם,
 לְהִיּוֹת לָהֶם לְמִשְׁיבַת נֶפֶשׁ וּלְכִלְכֵּל שִׁיבְתָם!
 הִנֵּה כָּלָה הַצּוּם, קָרְאוּ "וַיִּחַל", אָמְרוּ "עֲנֵנוּ" – וְלָמָּה
 עוֹד הַצָּבוּר מִתְמַהֵמָה? – הִיָּקְרָאוּ גַם "אֵיכָה?" –
 לֹא! הִנֵּה דִרְשׁוֹן עוֹלָה עַל-הַבָּמָה,

הנה הוא פותח פיו, מגמגם ומפיה אֶמְרִיו,
 טח תפל ולוחש פסוקים על מפתם הטרחה,
 ואף קול אלהים אָחַד לא-יציל מפיהו,
 גם-ניצוץ קטן אָחַד לא-ידליק בלבבם;
 ועדר אדני עומד בזקניו ובנעריו,
 אלה שומעים ומפקקים ואלה ראש גניעו;
 תו המות על-מצחם ולבבם יכת שאיה.
 מת ריחם, נס לחם, ואלהיהם עזבם.

וגם אתה אל-תנד להם, אל-תזעזע חנם פצעיהם,
 אל-תגדש עוד לשוא סאת צרתם הגדושה;
 באשר תגע אצבעך – שמה מכה אנושה,
 כל-בשרם עליהם יכאב – אבל נושנו במכאוביהם
 וישלימו עם חיי בשתם, ומה-בצע כי תנחמם?
 עלובים הם מקצף עליהם ואובדים הם מרחמם;
 הנח להם וילכו – הנה יצאו הכוכבים,
 ואבלים וחיפויי ראש ובבשת גנבים
 איש איש עם-נגעי לבו ישוב הביתה,
 וגוו כפוף משקה ונפשו ריקה משקהיתה,
 ואיש איש עם נגעי לבו יעלה על-משכבו
 והחלדה על-עצמו והרקב בלבבו...
 והיה כ-תשפים מחר ויצאת בראש דרכים –
 וראית המון שברי אדם נאנקים ונאנחים,
 צובאים על חלונות גבירים וחונים על הפתחים,
 מכריזים בפמבי על-פצעיהם כרוכל על-מרפלת,
 למי גלגלת רצועה ולמי פצע יד וחבורה,
 וכלם פושטים יד כהה וחושפים זרוע שבורה,
 ועיניהם, עיני עבדים מכים, אל יד גביריהם,
 לאמר: "גלגלת רצועה לי, אב "קדוש" לי –תנה את תשלומיהם!"
 וגבירים בני רחמנים מתמלאים עליהם רחמים
 ומושיטים להם מבפנים מקל ותרמיל לגלגלת,
 אומרים "ברוך שפטרנו" – והקבצנים מתנחמים.

לבית הקברות, קבצנים! וחפרתם עצמות אבותיכם

וְעַמּוֹת אַחִיכֶם הַקְּדוֹשִׁים וּמִלֵּאתֶם תְּרַמְּלִיכֶם
 וְעַמְּסֶתֶם אוֹתָם עַל-שְׁכֶם וַיִּצְאֶתֶם לְדָרֶךְ, עֲתִידִים
 לַעֲשׂוֹת בָּהֶם סְחוּרָה בְּכָל-הַיְרִידִים ;
 וַיֵּרֵא יְהוָה לְכֶם יָד בְּרֹאשׁ דְּרָכִים, לָעֵין רוֹאִים,
 וַיִּשְׁטַחְתֶּם אוֹתָם לְשִׁמּוֹשׁ עַל-סַמְרִטוּיְכֶם הַצֵּאִים,
 וּבְגָרוֹן נָחַר שִׁיחָה קִבְּצָנִית עֲלֵיהֶם תִּשְׁוֹרְרוּ,
 וּקְרֵאתֶם לְחֹסֵד לְאֲמִים וְהִתְפַּלְלֶתֶם לְרַחֲמֵי גוֹיִם,
 וְכֹאשֶׁר פָּשְׁטֶתֶם יָד תִּפְשֹׁטוּ, וְכֹאשֶׁר שָׁנוּרְרֶתֶם תִּשְׁנוּרְרוּ.

וְעַתָּה מֵה-לָךְ פֹּה, בֶּן-אָדָם, קוֹם בָּרַח הַמְדַבְּרָה
 וּנְשֵׂאתָ עִמָּךְ שְׂמָה אֶת-כּוֹס הַיְגוֹנִים,
 וְקִרְעֵתָ שֵׁם אֶת-נַפְשְׁךָ לַעֲשֶׂרָה קְרָעִים
 וְאֶת-לִבְבְּךָ תִּתֵּן מֵאֲכָל לְחֵרוֹן אִין-אוֹנִים,
 וְדַמְעָתְךָ הַגְּדוֹלָה הוֹרֵד שֵׁם עַל קִדְקֵד הַסְּלָעִים
 וְשִׁאֲגָתְךָ הַמְּרָה שֶׁלַח – וְתֵאבֵד בְּסַעְרָה.

תמוז-תשרי, תרס"ד.

לתוכן הענינים

לדף הראשי של פרויקט בן-יהודה

דף זה הוא חלק מ**פרויקט בן-יהודה**, שמתקיים הודות [לסיוע של מתנדבים](#).